

บทประพันธ์เพลง “ก้อมसानโตน” สำหรับออร์เคสตรากับพิณ Music Composition: “Kom San Thon” for Orchestra with Pin

วีระศักดิ์ งามวงศ์ธนชัย^{1*} / วาทิน ประชานนท์² / ณัฐพล ดีคำ³ / จารุวรรณ สุริยวรรณ⁴

Weerasak Ngamwongronnachai / Watin Prachanunt / Natthapol Deekum /

Jaruwan Suriyawan

^{1*}สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Music Program in Music, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University

อีเมล : Weerasak.ng@bru.ac.th

²สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Music Program in Music, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University

อีเมล : Watin.pn@bru.ac.th

³สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ สถาบันวิทยาศาสตร์ นวัตกรรม และวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

Music Program in Music, Institute of Science Innovation and Culture, Rajamangala University of

Technology Krungthep

อีเมล : natthapol.d@mail.rmutk.ac.th

⁴ภาควิชานาฏดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Department of Drama and Music, Faculty of Fine and Applied Arts, Rajamangala University of

Technology Thanyaburi

อีเมล : jaruwan@rmutt.ac.th

DOI: <http://doi.org/10.14456/jhusoc.2025.21>

Received: 30 September 2025 ; Revised: 18 November 2025 ; Accepted: 3 December 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นบทเพลงสร้างสรรค์ที่ประพันธ์ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาดนตรีพื้นบ้านโคราช และเพื่อประพันธ์บทเพลง “ก้อมसानโตน” สำหรับออร์เคสตรากับพิณ ผู้สร้างสรรค์ได้คัดเลือกเสียง “ซัย ยะ ชะ ซิ ซัย” จากเพลงโคราช กลุ่มจังหวะ “ปะ โทน โทน” จากเสียงของกลองโตนโคราช และลายพม่ารำขวาน ที่เป็นลายเพลงอีสาน นำมาเป็นวัตถุดิบเสียงในการสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง นำมาสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการประพันธ์เพลงร่วมสมัย ผลการสร้างสรรค์คือ บทประพันธ์เพลงที่มีแนวทำนองหลักและเสียงประสานอยู่ในบันไดเสียง E ไมเนอร์ เครื่องหมายประจำจังหวะของบทเพลงนี้ คือ 4/4 เนื้อดนตรีบทเพลงนี้มีลักษณะเป็นแบบดนตรีหลากหลาย อัตราความเร็วที่ใช้ในบทเพลงนี้มีความหลากหลายแตกต่างกันไปในแต่ละท่อนเพลง สังคีตลักษณ์แบ่งออกเป็น 7 ท่อน ได้แก่ 1. ท่อนบทนำ 2. ท่อน A 3. ท่อน B 4. ท่อนช่วงเชื่อม 1 5. ท่อน C 6. ท่อนช่วงเชื่อม 2 และ 7. ท่อนจบ บทเพลงสร้างสรรค์นี้เป็นการผสมผสานดนตรีพื้นบ้านและ

¹ Corresponding author's E-mail: Weerasak.ng@bru.ac.th

ดนตรีตะวันตก มาสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นความร่วมมือ พร้อมทั้งมีการถ่ายทอดสำเนียงเสียงออกมาในรูปแบบของวงออเคสตร้ากับพิณ เพื่อสืบทอดวัฒนธรรมพื้นบ้านโคราชให้คงอยู่ต่อไป

คำสำคัญ : บทประพันธ์เพลง, บทประพันธ์เพลงสำหรับออเคสตร้ากับพิณ, เพลงพื้นบ้านอีสาน, ก้อมसानโตน

Abstract

This research article is a creative composition composed for the purpose of studying Korat folk music and composing “Kom San Tone” for orchestra and pin. The authors have selected the sounds of “Chai Ya Cha Chi Chai” from Korat songs, the “Pa Tone Tone” rhythm group, the sound of the Korat tone drum, and Lai Phama Ram Khwan, which is an Isan style music, as the sound materials for creating this composition. It is created using contemporary songwriting techniques. The result is a music composition with a main melody and harmony in the E minor key. The time signature is 4/4. The musical texture is polyphony. The tempo used in this song varies in each section. The musical structure is divided into 7 sections: 1. Introduction 2. Section A 3. Section B 4. Connecting Section 1 5. Section C 6. Connecting Section 2 and 7. The ending. This creative composition is a combination of folk music and Western music to create a contemporary style. The sound is conveyed through the orchestral and pin performance, to preserve the local culture of Korat.

Keywords: music composition, music composition for orchestra with Phin, Isan folk song, Kom San Thon

บทนำ

เพลงก้อมเป็นลักษณะของเพลงโคราชพื้นบ้านที่เล่นกันเฉพาะในพื้นที่โคราช เพลงโคราชไม่ปรากฏที่มาเป็นหลักฐานอย่างแน่ชัด นสพ.โคราชคนอีสาน (2564) ได้บันทึกข้อมูลไว้ว่า เพลงโคราชเป็นเพียงตำนานเล่าสืบทอดกันมาว่า ลูกสาวพญานาคร้องเพลงอยู่คนเดียวในป่าแถบหนองขุนนาง อำเภอนองบุญมาก นายพราหมณ์ได้ยิน แล้วจึงนำมาร้องให้คนอื่นฟังในลักษณะเพลงก้อมหรือเพลงคู่สอง และได้มีการร้องสืบทอดต่อกันมา โดยอาจมีพัฒนาการมาจากเพลงก้อม (เพลงสั้น ๆ) ลีเก หรือลำตัด ที่มีลักษณะเป็นการร้องโต้ตอบกันระหว่างชายกับหญิง การขึ้นเพลงจะต้องใช้มือป้องหู ร้องว่า “ไซ ชะ ชะ ชิง ชาย” บางจังหวะมีการรำรูก - ถอย บางจังหวะมีการรำแบบขย่มตัว บางช่วงมีการตบมือ ส่วนท่อนสุดท้ายจะเอื้อนเสียงช้าลงเหมือนเป็นนัยว่าจะจบบทกลอน หากบทกลอนมีเนื้อถูกใจผู้ฟังก็จะมีเสียงโห่ฮิ้วลากยาว เพื่อแสดงถึงความชอบหรือถูกใจ ซึ่งถือเป็นธรรมเนียมของการฟังเพลงโคราชมาตั้งแต่โบราณ ทำให้เพลงโคราชมีเสน่ห์

เพลงโคราชในระยะแรกมีการบรรเลงแบบเพลงก้อมหรือเพลงคู่สอง ซึ่งคำว่า “ก้อม” เป็นภาษาโคราชและภาษาอีสานแปลว่า “สั้น” เพลงก้อมหมายถึงเพลงสั้น ๆ ว่าโต้ตอบกล่าวกันลอย ๆ ทั้งที่มีความหมายลึกซึ้งหรือไม่มีความหมายเลยก็ได้ (โคราชในอดีต, 2560)

ในสมัยก่อนนั้นการตีโทนจะต้องมีการโหมโรง เพื่อเป็นสัญญาณว่าจะมีการเล่นรำโทน ในแต่ละหมู่บ้านจะมีการตีโทนในจังหวะที่แตกต่างกันออกไป (วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2565) คำว่า “โทน” ในชื่อบทเพลงนี้หมายถึงจังหวะกลองโทนโคราช โทนโคราชเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี ถ้าใช้ตีประกอบการรำ เรียกว่า รำโทน โทนโคราชมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแตกต่างไปจากโทนอื่น ๆ กล่าวคือ ตัวโทนหรือเรือนโทนทำด้วยดินเผา ซึ่งด้านเดียว โดยใช้หนังงูเหลือม ตะกวด หรือ เขียว ใช้ตีกำกับจังหวะ ถ้าตีในเวลากลางวันต้องผึงแดดเพื่อให้หนังโทนตึง ถ้าตีในเวลากลางคืนต้องอังไฟเพื่อให้เกิดเสียงดัง แกร่งไพเราะและดังก้องไปได้ไกล แต่เดิมนั้น มีการใช้โทนเป็นเครื่องดนตรีหลัก และมีลักษณะจังหวะเพียงจังหวะเดียว คือ ปะ โทน ปะ โทน โทน ลักษณะบทเพลงเป็นบทร้องสั้น ๆ มีเนื้อหาในการเกี่ยวพาราสี การต่อว่าเชิงยั่ว และจากวรรณกรรม ต่อจากนั้น มีการเพิ่มเครื่องประกอบจังหวะ คือ ฉิ่ง ฉาบ และกรับ เพื่อความแม่นยำของจังหวะ และเพิ่มความสุขสนานของทำนองเพลง รวมถึงมีการใช้โทนตีประกอบจังหวะสากล ปัจจุบันนิยมนำโทนบรรเลงคู่กับวงมโหรีพื้นบ้านโคราช และมีการแต่งบทเพลงประจำท้องถิ่น เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์จังหวัดนครราชสีมา (นวลวิ จันทรลุน, 2548)

บทประพันธ์เพลง “ก้อมसानโทน” สำหรับออร์เคสตรากับพิณได้รับแรงบันดาลใจจากดนตรีพื้นบ้านโคราชของภาคอีสานตอนใต้ ซึ่งเป็นเพลงทางวัฒนธรรมเพลงหนึ่งที่แต่เดิมใช้สำหรับงานประเพณีหรืองานพิธีกรรมต่าง ๆ ในแถบพื้นที่โคราช เพลงพื้นบ้านที่ได้นำมาประยุกต์ใช้ในบทประพันธ์นี้เป็นการคัดทำนองมาจากลายพม่าราชวาน โดยการถ่ายทอดเสียงบทเพลงผ่านเสียงพิณอีสาน ที่เป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน อีกทั้งยังเป็นการผสมผสานกันระหว่าง “ก้อม” และ “โทน” ที่มีวัตถุดิบเสียง “ชะ ชี ไชย” และกลุ่มจังหวะ “ปะ โทน โทน” อันเป็นเอกลักษณ์ของเพลงโคราช มาทำการโต้ตอบผสมผสานกับสำเนียงเสียงเครื่องดนตรีสากลเพื่อให้เกิดมิติเสียงที่หลากหลาย รวมถึงยังเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านโคราชของภาคอีสานตอนใต้มิให้เลือนหายไป²

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะดนตรีพื้นบ้านโคราช
2. เพื่อประพันธ์บทเพลง “ก้อมसानโทน” สำหรับออร์เคสตรากับพิณ

วิธีดำเนินการวิจัย

การสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลงนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเชื่อมโยงมรดกทางดนตรีพื้นบ้านกับการประพันธ์เพลงร่วมสมัย เริ่มต้นจากการศึกษาดนตรีพื้นบ้านโคราช การดำเนินงานครอบคลุมทั้งการค้นคว้า การ

² Corresponding author's E-mail: Weerasak.ng@bru.ac.th

วิเคราะห์ และการสร้างสรรค์ โดยใช้ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย ตลอดจนบทเพลงดั้งเดิมที่ถ่ายทอดสืบต่อมาสามารถอธิบายขั้นตอนได้ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้สร้างสรรค์เริ่มต้นจากการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ ตำรา บทความวิชาการและงานวิจัย รวมถึงโน้ตเพลงและตัวอย่างบทเพลงจากแหล่งข้อมูลพื้นที่จริง ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีพื้นบ้านโคราช ลักษณะทางดนตรีของ “เพลงก้อม” และลักษณะของลายพม่ารำขวาน ซึ่งเป็นลายเพลงอีสานลายหนึ่งที่ได้รับ ความนิยมและคุ้นหูผู้ฟัง อันจะส่งผลให้ผู้ฟังเข้าถึงบทประพันธ์เพลงได้ง่ายขึ้น

2. การจัดข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วน จึงนำมาจัดระบบ วิเคราะห์ และสังเคราะห์อย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์เพื่อหาลักษณะดนตรีพื้นบ้านโคราช โดยการพิจารณาโครงสร้างดนตรีพื้นบ้านโคราช โดยเฉพาะลักษณะทางดนตรีของ “เพลงก้อม” เช่น รูปแบบทำนอง วรรคตอน จังหวะ สำคัญ ลักษณะการแปรทำนอง เทคนิคการร้อง การตีพิณ และบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่หล่อหลอมให้เกิดรูปแบบดนตรีเฉพาะถิ่น

2.2 การวิเคราะห์เพื่อหาลักษณะทางทำนองของลายเพลงอีสานในลายพม่ารำขวาน โดยการพิจารณาอัตราส่วนของโน้ต การเคลื่อนไหวของทำนอง การใช้บันไดเสียง และรูปแบบการซ้ำวลี เพื่อหา ลักษณะเด่นของลายที่สะท้อนเอกลักษณ์เฉพาะลาย

2.3 การสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เห็นถึงรูปแบบขององค์ประกอบของบทเพลง สังคีตลักษณ์ กลวิธี และเทคนิคในการประพันธ์เพลง นำมาใช้ในการสร้างสรรค์บทเพลง สร้างกรอบแนวคิดในการประพันธ์ โดยเฉพาะการหาความเชื่อมโยงระหว่างโครงสร้างดั้งเดิมของดนตรีพื้นบ้านกับกลวิธีและเทคนิคของการประพันธ์เพลงร่วมสมัย อาทิ การใช้ดนตรีหลายแนว การขยายหรือย่อส่วนทำนอง การปรับโครงสร้างจังหวะ และการจัดวางเสียงประสาน

3. กระบวนการสร้างสรรค์บทเพลง

ผู้สร้างสรรค์นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ดนตรีพื้นบ้านโคราช ลักษณะทางดนตรีของ “เพลงก้อม” และลักษณะของลายพม่ารำขวาน มาออกแบบแนวคิด พร้อมกับการใช้เทคนิคในการประพันธ์เพลงร่วมสมัย เพื่อสร้างสรรค์แนวทำนองใหม่สำหรับออร์เคสตรากับพิณ เมื่อได้แนวคิดและกรอบข้อมูลแล้ว ผู้สร้างสรรค์จึงนำมาใช้เป็นวัตถุดิบทางดนตรีเพื่อสร้างสรรค์สำหรับการประพันธ์เพลง “ก้อมसान โทน” โดยมุ่งเน้นการผสมผสาน ดังนี้

3.1 การผสมผสานลักษณะทางดนตรี ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) วรรคทำนอง 2) บันไดเสียง 3) การบรรเลงเชิงพื้นบ้าน จากวัตถุดิบของกลุ่มเสียง “ซัย ยะ ซะ ชี ซัย” กลุ่มจังหวะ “ปะ โทน โทน” ลักษณะของ “เพลงก้อม” และลักษณะลายเพลงอีสานของลายพม่ารำขวานเข้าด้วยกัน

3.2 การประพันธ์โดยการประยุกต์ใช้เทคนิคการประพันธ์เพลงร่วมสมัย จากการสร้างเนื้อดนตรีที่หลากหลาย การขยายหรือย่อส่วนทำนอง รวมถึงการใช้การปรับโครงสร้างจังหวะ และการจัดวางเสียง

ประสานในรูปแบบใหม่ นอกจากนั้น ยังมีการนำเสนอหลายพม่ารำขวานเป็นแนวทำนองด้วยเครื่องดนตรี “พิณ” โดยมีกลุ่มจังหวะกลองโทนและออร์เคสตราประกอบการบรรเลง รวมถึงมีการใช้ประยุกต์ใช้เทคนิคการประพันธ์แบบการใช้เสียงค้ำในเครื่องดนตรี “พิณ” ด้วย

4. การนำเสนอผลการสร้างสรรค์บทเพลง

การสร้างสรรค์บทเพลง “ก้อมसानโทน” สำหรับออร์เคสตรากับพิณ นำเสนอและเผยแพร่โดย 2 รูปแบบ ได้แก่ การนำเสนอบทอธิบายแบบพรรณนาวิเคราะห์ และการแสดงผลงานสร้างสรรค์โน้ตเพลง (Score) ในรูปแบบสื่อวีดิทัศน์ระบบออนไลน์ โดยผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่เรียบร้อย ในงานการนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปกรรม ระดับนานาชาติ ครั้งที่ 4 (The 4th International Symposium on Creative Fine Arts (ISCFA). “Creativity of Cultural Diversity for a More Harmonious World”)

ผลการวิจัย

บทประพันธ์เพลง “ก้อมसानโทน” เป็นการออกแบบและประยุกต์ใช้ในบริบทที่แตกต่างออกไป ในการผสมผสาน “พิณ” ซึ่งมีเสียงอันเป็นเอกลักษณ์และสื่อถึงความเป็นพื้นบ้านให้สามารถอยู่ร่วมกับวงออร์เคสตราได้อย่างกลมกลืน โดยพิณทำหน้าที่เป็น “นักเล่าเรื่อง” หลักในขณะที่ออร์เคสตราเป็น “ฉาก” และ “บรรยากาศ” ที่ยิ่งใหญ่ ผู้สร้างสรรค์จึงใช้เทคนิคการประพันธ์และกลวิธีใหม่ ๆ เช่น การให้พิณบรรเลงทำนองหลักในขณะที่วงออร์เคสตราทำหน้าที่เป็นวงดนตรีประกอบ (Accompaniment) หรือใช้เทคนิคทางดนตรีตะวันตกอย่างการประสานเสียง (Harmonization) เพื่อสร้างบทสนทนาทางดนตรีที่น่าสนใจและลึกซึ้ง ทำให้เพลงนี้เป็นการสร้างสรรค์ทางเสียงที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน

ในส่วนขององค์ประกอบของดนตรีพื้นบ้านโคราชนั้น เพลงโคราชเป็นการแสดงพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมาที่มีอัตลักษณ์โดดเด่นในด้านการใช้ภาษา การแต่งกาย เพลงโคราชเลียนแบบมาจากเพลงฉ่อยของภาคกลาง แต่ใช้คำโคราชผสมคำไทยภาคกลาง นำมาประกอบเป็นเพลงและใช้สำเนียงโคราชจึงเรียกว่า “เพลงโคราช” เพลงโคราชดั้งเดิมเรียกว่า “เพลงก้อม” ในส่วนของทำนองในการเล่นเพลงโคราชนั้น จะมีการใช้เสียง “ชัย ยะ ชะ ชี ชัย” ในการแสดงท่าเตรียม ซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้คัดเลือกนำมาเป็นวัตถุดิบเสียงในการสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2566)

ส่วนโทนนั้นมาจากเสียงของกลองโทนโคราช ประจักษ์ ไม้เจริญ และคณะ (2563, น. 28) ได้กล่าวไว้ว่า โทนจะมีลักษณะเสียงต่างจากหนังที่ใช้ฆ้องหน้ากลอง ในอดีตทุกบ้านที่มีลูกสาวจะนิยมทำหรือซื้อกลองโทนไว้ เวลาว่างจากการทำงานทุกคนจะมานั่งล้อมวงกันแล้วตีกลองโทนขึ้นเป็นจังหวะ “ปะ โทน โทน ปะ โทน โทน” แสดงว่าจะมีการรำโทน การละเล่นต่าง ๆ ที่จะเริ่มต้นขึ้น หลังจากการทำงาน ซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้คัดเลือกกลุ่มจังหวะ “ปะ โทน โทน” นี้ เพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบเสียงในการสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง

บทประพันธ์เพลง “ก้อมसानโทน” สำหรับออร์เคสตรากับพิณอยู่ในบันไดเสียง E ไมเนอร์ ในรูปแบบอัตราจังหวะ 4/4 เป็นบทเพลงที่มีมิติเสียงที่หลากหลายอันเกิดจากการผสมผสานเพลงพื้นบ้านโคราช โดยการถ่ายทอดเสียงบทเพลงผ่านเสียงพิณอีสานที่เป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานผนวกกับดนตรีตะวันตกในรูปแบบ

ของวงออร์เคสตราเข้าด้วยกัน อัตราความเร็วที่ใช้ในบทเพลงนี้มีความหลากหลายแตกต่างกันไปในแต่ละท่อนเพลง และสามารถแบ่งสังคีตลักษณะออกเป็น 7 ท่อน ดังนี้

ท่อนบทนำ

บทประพันธ์เพลง “ก้อมसानโทน” สำหรับออร์เคสตรากับพิณ เริ่มต้นด้วยการรวบและการนำกลุ่มจังหวะ “ปะ โทน โทน” มานำเสนอโดยการแปรกลุ่มจังหวะ เปรียบเสมือนเป็นการเปิดม่านการแสดง หลังจากนั้นเป็นการนำเสนอวัตถุดิบเสียง “ชะ ชี ไชย” ที่เป็นแก่นทำนอง (Motif) กระจายในกลุ่มเครื่องดนตรี เป็นการทับซ้อนของวัตถุดิบเสียงของเนื้อดนตรีที่ต่างกัน

ภาพ 1

การแปรจังหวะและแก่นทำนอง

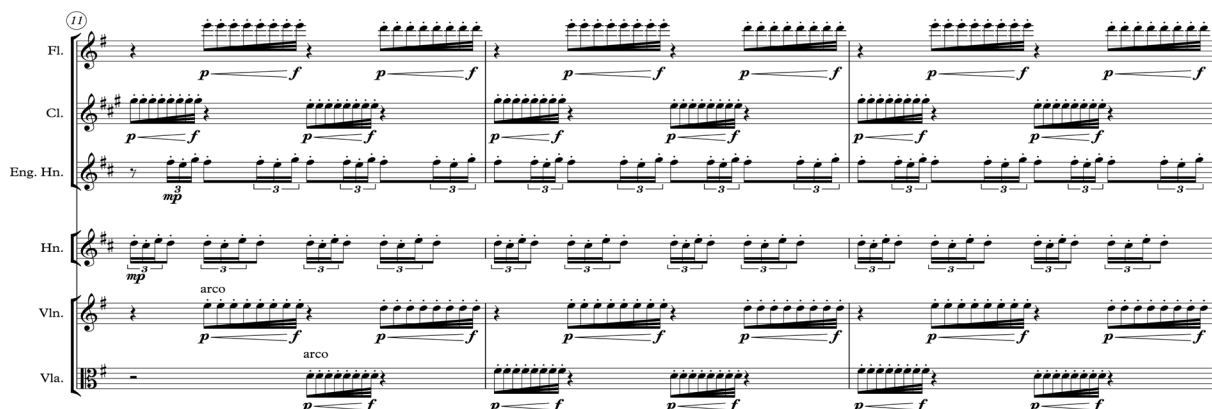
ที่มา : บทประพันธ์เพลง “ก้อมसानโทน” สำหรับออร์เคสตรากับพิณ

ห้องเพลงที่ 1 – 8 โดยผู้สร้างสรรค์ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2568

การใช้การล้อ (Imitation) เพื่อเน้นย้ำสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน รวมถึงมีการใช้ลักษณะการย่อของจังหวะ (Diminution) เพื่อทำให้มิติของเสียงเพิ่มมากขึ้น

ภาพ 2

การย่อลักษณะจังหวะและการล้อในแก่นทำนอง

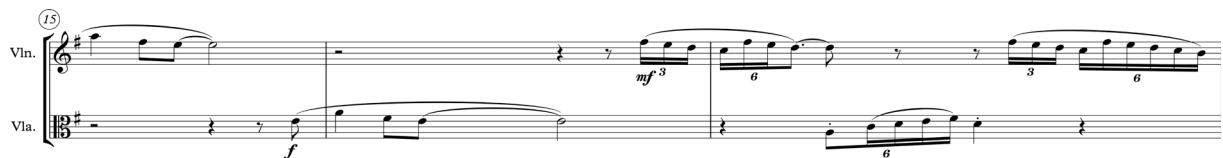
ที่มา : บทประพันธ์เพลง “ก้อมसानโทน” สำหรับออร์เคสตรากับพิณ

ห้องเพลงที่ 11 – 13 โดยผู้สร้างสรรค์ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2568

การนำเสนอแนวทำนองที่สำคัญบางส่วน เพื่อให้เกิดความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น โดยการเชื่อมประโยคเพลง (Phrase Elision) หมายถึงการอาศัยโน้ตตัวสุดท้ายของประโยคเพลงแรกเป็นโน้ตตัวแรกของประโยคเพลงหลัง ทำให้เกิดการเคลื่อนที่ของทำนองไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง

ภาพ 3

การนำเสนอแนวทำนองที่สำคัญบางส่วน

ที่มา : บทประพันธ์เพลง “ก้อมसानโตน” สำหรับออร์เคสตรากับพิณ
ห้องเพลงที่ 15 – 17 โดยผู้สร้างสรรค์ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2568

การแปรทำนอง (Melodic Variation) เป็นการกระชับอัตราส่วนของโน้ตพร้อมทั้งระดับเสียงโน้ตเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดสีสันของท่วงทำนองที่มีความโดดเด่นมากยิ่งขึ้น และแสดงถึงการกระจายหน่วยทำนองย่อยบนเนื้อดนตรีที่ต่างกัน ส่งผลทำให้เกิดมิติเสียงเพิ่มมากขึ้น

ภาพ 4

การแปรทำนอง

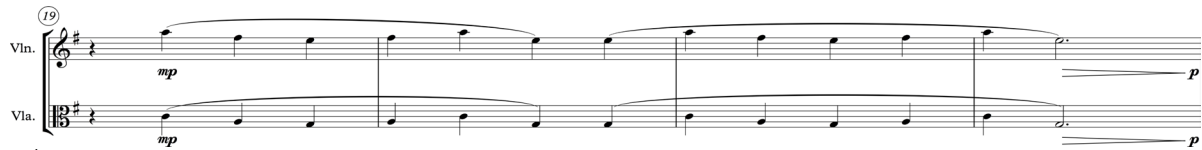

ที่มา : บทประพันธ์เพลง “ก้อมसानโตน” สำหรับออร์เคสตรากับพิณ
ห้องเพลงที่ 15 – 18 โดยผู้สร้างสรรค์ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2568

การขยายส่วนลักษณะจังหวะ (Augmentation) เพื่อให้มีความยาวของทำนองมากขึ้นโดยยังคงทำนองเดิมไว้ รวมถึงการแสดงถึงการเคลื่อนทำนองแบบขนาน (Parallel motion) ที่เป็นการสัมพันธ์ระหว่างทำนองสองแนวเคลื่อนที่ไปในทิศทางเดียวกัน

ภาพ 5

การขยายส่วนลักษณะจังหวะ

ที่มา : บทประพันธ์เพลง “ก้อมसानโตน” สำหรับออร์เคสตรากับพิณ

ห้องเพลงที่ 19 – 22 โดยผู้สร้างสรรค์ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2568

ท่อน A

การนำเสนอแนวทำนองลายพม่าราชวานด้วยเครื่องดนตรี “พิณ” มีกลุ่มจังหวะกลองโตนประกอบการบรรเลง และมีการซ้ำทำนอง (Melodic Repetition) ที่มีลักษณะเป็นการเน้นย้ำหน่วยทำนองย่อยด้วยความต่างของเนื้อดนตรี และยังเป็นการพัฒนากลุ่มจังหวะให้มีความกระชับมากยิ่งขึ้น

ภาพ 6

การนำเสนอทำนองหลักแรกและการพัฒนารูปแบบจังหวะ

ที่มา : บทประพันธ์เพลง “ก้อมसानโตน” สำหรับออร์เคสตรากับพิณ

ห้องเพลงที่ 28 – 33 โดยผู้สร้างสรรค์ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2568

ท่อน B

การนำเสนอหน่วยทำนองย่อยเอกที่เป็นวัตถุดิบเสียง “ชะ ชี ชัย” รวมถึงการพัฒนาหน่วยทำนองย่อยที่มีลักษณะเป็นแนวซ้ำยืนพื้น หรือออสตินาโต (Ostinato)

ภาพ 7

การนำเสนอทำนองหลักที่ 2 และออสตินาโต

ที่มา : บทประพันธ์เพลง “ก้อมसानโตน” สำหรับออร์เคสตรากับพิณ

ห้องเพลงที่ 45 – 48 โดยผู้สร้างสรรค์ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2568

ท่อนช่วงเชื่อม 1

เป็นช่วงเชื่อมโดยการนำแก่นทำนอง กลับมาและทำการพัฒนาซ้ำทำนองทันที บนเนื้อดนตรีที่ต่างกัน ในห้วงลำดับทำนอง (Sequence) มีลักษณะเป็นการซ้ำทำนองทันทีบนความต่างของเนื้อดนตรี ทำให้ลักษณะของทำนองมีระยะขึ้นคู่เท่ากัน แสดงให้เห็นถึงสีสันของเนื้อดนตรีที่เกิดขึ้น

ภาพ 8

ช่วงเชื่อม 1

ที่มา : บทประพันธ์เพลง “ก้อมसानโตน” สำหรับออร์เคสตรากับพิณ

ห้องเพลงที่ 84 – 87 โดยผู้สร้างสรรค์ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2568

ท่อน C

การพัฒนากลุ่มจังหวะของกลองโตนไปยังเครื่องดนตรีอื่น โดยใช้รูปแบบจังหวะและน้ำหนักเสียงที่เป็นเอกลักษณ์ของกลองโตนเป็นรากฐาน แล้วถ่ายทอดไปสู่เครื่องดนตรีที่มีสีเสียงแตกต่างกัน ทำให้เกิดการขยายชั้นเชิงจังหวะ (Rhythmic Layering) และเพิ่มความหลากหลายของพื้นผิวเสียง (Musical Texture)

ภาพ 9

การพัฒนากลุ่มจังหวะกลองโทน

ที่มา : บทประพันธ์เพลง “ก๋อมนานโทน” สำหรับออร์เคสตรากับพิณ

ห้องเพลงที่ 101 – 105 โดยผู้สร้างสรรค์ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2568

การพัฒนาแก่นทำนอง โดยการแปรทำนองเป็นการขยายแนวทำนองเพื่อเพิ่มมวลเสียง พร้อมกับการกระจายหน่วยทำนองย่อย โดยการประดับเสียงโน้ตเพิ่มเติมเข้าไป ทำให้เกิดสีสันของท่วงทำนองที่มีความโดดเด่นมากยิ่งขึ้น

ภาพ 10

การพัฒนาแก่นทำนอง โดยการแปรทำนอง

ที่มา : บทประพันธ์เพลง “ก๋อมนานโทน” สำหรับออร์เคสตรากับพิณ

ห้องเพลงที่ 146 – 152 โดยผู้สร้างสรรค์ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2568

ท่อนช่วงเชื่อม 2

เป็นช่วงเชื่อมโดยการนำทำนองจากโครงสร้าง C กลับมา และการใช้เสียงค้ำในโน้ตตัว E ด้วยเครื่องดนตรี “พิณ” รวมถึงมีกลุ่มจังหวะกลองโทนแบบดั้งเดิมประกอบการบรรเลง

ภาพ 11

ทำนองจากโครงสร้าง C และใช้เสียงค้ำ

ที่มา : บทประพันธ์เพลง “ก้อมसानโตน” สำหรับออร์เคสตรากับพิณ

ห้องเพลงที่ 170 – 180 โดยผู้สร้างสรรค์ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2568

ท่อนจบ

การจบบทเพลงโดยการทำนองจากโครงสร้าง A กลับมาใช้ รวมถึงการพัฒนาแก่นทำนองโดยการย่อส่วนลักษณะจังหวะในรูปแบบแนวซ้ำขึ้นพื้นที่มีความกระชับชัดเจน

ภาพ 12

ทำนองจากโครงสร้าง A และพัฒนาแก่นทำนอง

ที่มา : บทประพันธ์เพลง “ก้อมसानโตน” สำหรับออร์เคสตรากับพิณ

ห้องเพลงที่ 187 – 190 โดยผู้สร้างสรรค์ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2568

อภิปรายผล

บทความวิจัยนี้เป็นการนำเสนอกระบวนการทัศน์ของการสร้างสรรค์บทเพลง “ก้อมसानโตน” ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรณีศึกษาของการผสมผสานภูมิปัญญาดนตรีพื้นบ้านโคราชเข้ากับหลักการประพันธ์ดนตรีสากล โดยมีเป้าหมายในการยกระดับและต่อยอดวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เข้าถึงกลุ่มผู้ฟังในวงกว้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ บท

เพลงนี้ไม่ได้เป็นเพียงผลงานสร้างสรรค์ทั่วไป แต่เป็นการแสดงให้เห็นถึงการหลอมรวมแก่นแท้ของสำเนียง “ก้อม” และ “โชน” ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของเพลงโคราช เข้ากับองค์ประกอบทางดนตรีตะวันตกได้อย่างกลมกลืน อีกทั้งยังได้มีการนำเอาวัตถุเสียง “ชะ ชี ชัย” และกลุ่มจังหวะ “ปะ โชน โชน” มาใช้เป็นวัตถุเสียงในการประพันธ์ได้อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในรากเหง้าดนตรีพื้นบ้านอย่างลึกซึ้ง

การวิเคราะห์องค์ประกอบทางดนตรีและโครงสร้างทำให้เห็นถึงการออกแบบเพื่อสื่อสารเรื่องราวทางดนตรีร่วมสมัย โดยการใช้บันไดเสียง E ไมเนอร์เป็นแกนหลัก และใช้เทคนิคการประพันธ์ที่หลากหลายทำให้เกิดความต่างของมิติเสียง และสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของการเล่นที่ไม่ตายตัวอันเป็นเสน่ห์เฉพาะของดนตรีพื้นบ้าน เนื้อดนตรีมีลักษณะเป็นดนตรีหลากหลายแนว ที่มีการซ้อนทับกันของแนวทำนองจากเครื่องดนตรีหลากหลายชนิด และมีอัตราความเร็วที่หลากหลายในแต่ละท่อนเพลงช่วยสร้างพลวัตทางอารมณ์และเรื่องราวที่พัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง

สังคีตลักษณ์และการออกแบบเพื่อการเล่าเรื่องของบทเพลงนี้ได้รับการจัดวางอย่างเป็นระบบ โดยแบ่งออกเป็น 7 ท่อน ซึ่งบ่งชี้ถึงการออกแบบที่พิถีพิถันเพื่อการเล่าเรื่องราวทางดนตรีที่สมบูรณ์แบบ เริ่มจาก ท่อนนำ (Introduction) ที่ใช้ปูพื้นฐานทางอารมณ์ก่อนเข้าสู่ ท่อน A และ ท่อน B ที่ทำหน้าที่นำเสนอแนวคิดหลักของบทเพลง จากนั้นจึงมี ท่อนเชื่อม 1 เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและนำไปสู่ ท่อน C ซึ่งเป็นจุดสำคัญของบทเพลง และตามมาด้วย ท่อนเชื่อม 2 เพื่อลดทอนอารมณ์ก่อนเข้าสู่ ท่อนจบ (Coda) ที่สรุปเรื่องราวทั้งหมด การวางโครงสร้างแบบนี้ไม่เพียงแต่ทำให้บทเพลงมีความน่าสนใจ แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงการจัดการองค์ประกอบทางดนตรีเพื่อสร้างผลงานที่มีความสมบูรณ์ทั้งในเชิงศิลปะและวิชาการในศาสตร์ทางด้านดนตรี

บทประพันธ์เพลง “ก้อมสานโชน” ถือเป็นอย่างมากกว่าแค่การแสดงศิลปะดนตรี แต่คือการทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการถ่ายทอดคุณค่าทางวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสานให้เป็นที่ประจักษ์ การนำเอาวัตถุเสียงและกลุ่มจังหวะอันเป็นเอกลักษณ์ของเพลงโคราช ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น มาผสมผสานกับสำเนียงของเครื่องดนตรีตะวันตกอย่างออร์เคสตรา เป็นการสร้างมิติเสียงที่หลากหลายและน่าสนใจ การผสมผสานนี้ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดความแปลกใหม่ทางสุนทรียศาสตร์ แต่ยังเป็นการพิสูจน์ให้เห็นถึงความยืดหยุ่นและความเป็นสากลของดนตรีพื้นบ้านที่สามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกับดนตรีจากวัฒนธรรมอื่นได้อย่างลงตัว

การเชื่อมโยงกับแนวคิดทางวิชาการและการสร้างสรรค์ในลักษณะนี้สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการด้านดนตรีที่มองว่า องค์ประกอบเฉพาะของดนตรีพื้นบ้านอีสาน ไม่ว่าจะเป็นจังหวะ, บันไดเสียง, ทำนอง, สำเนียง หรือเสียงอื่น เป็นวัตถุดิบชั้นยอดสำหรับการสร้างสรรค์งานดนตรี สอดคล้องกับ อัครวัตร เชื่อมกลาง และศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ (2564, น. 129) ที่กล่าวว่า เพลงพื้นบ้านอีสานเกิดจากภูมิปัญญาของปราชญ์ทางดนตรีชาวอีสาน มีขององค์ประกอบดนตรีที่มีลักษณะเฉพาะ ทั้งในเรื่องของจังหวะ ซี่พจร บันไดเสียง ทำนอง ทำนองช่วงเชื่อม สำเนียง เสียงค้ำ ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์อันเป็นวัตถุดิบชั้นยอดในการสร้างสรรค์งานดนตรีจากดนตรี เพื่อเป็นการอนุรักษ์เผยแพร่วัฒนธรรมทางดนตรีในสังคมพหุ – วัฒนธรรม เช่นเดียวกับ เพ็ญแข สร้อยทอง (2566) ที่กล่าวว่า ผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญในการนำดนตรีพื้นบ้านอีสานไป

สร้างสรรค์ผสมผสานกับดนตรีสมัยนิยม ที่กล่าวว่า การนำดนตรีพื้นบ้านไทยอีสานไปผสมผสานกับเพลงสมัยนิยมได้รับความนิยม และได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ดนตรีพื้นบ้านอีสานมีสำเนียง แนวทำนอง ระบบเสียง คำร้อง หรือการเอื้อนที่เป็นเอกลักษณ์ และสามารถเชื่อมต่อได้กับดนตรีทั่วโลก ซึ่งวิธีการนำดนตรีพื้นบ้านไปผสมผสานกับดนตรีตะวันตกร่วมสมัยหรือดนตรีประเภทขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละบุคคลในการสร้างสรรค์งานดนตรีที่มีสำเนียงเฉพาะตัว และเช่นเดียวกับ ประเสริฐ ฉิมท้วม และคณะ (2567, น. 124) ที่กล่าวว่า บทเพลงร่วมสมัยไทยเป็นบทประพันธ์เพลงที่ทรงคุณค่า ทั้งในแง่มุมมองของการอนุรักษ์องค์ประกอบเพลงไทยดั้งเดิมไว้ อีกทั้งเป็นการหลอมรวมวัฒนธรรมและเทคนิควิธีการที่หลากหลาย เพื่อปรับเปลี่ยนเพลงไทยให้มีความร่วมสมัยมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างสรรค์ดนตรีที่มีความท้าทายในการสร้างความสอดคล้องให้กับความแตกต่างขององค์ประกอบและแนวคิดทางดนตรีอีกด้วย

ดังนั้น บทประพันธ์เพลง “ก้อมसानโตน” จึงเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการอนุรักษ์เชิงรุกที่ไม่ใช่เพียงแค่การเก็บรักษาแต่เป็นการต่อยอดทางวัฒนธรรม การนำดนตรีท้องถิ่นมาสร้างสรรค์ด้วยรูปแบบของวงออร์เคสตราถือเป็นการยกระดับดนตรีพื้นบ้านให้เป็นงานศิลปะชั้นสูงที่เข้าถึงได้ง่ายขึ้นสำหรับคนในวงกว้าง อีกทั้งยังเป็นการแสดงให้เห็นว่าดนตรีพื้นบ้านสามารถมีชีวิตและเติบโตต่อไปในยุคปัจจุบันได้ด้วยการผสมผสานและปรับตัว นี่คือการใช้ดนตรีเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบัน และสร้างสรรค์อนาคตที่ยังคงรักษาแก่นแท้ของรากเหง้าเอาไว้ได้อย่างน่าภาคภูมิใจและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาลักษณะเพลงพื้นบ้านอีสานในพื้นที่อื่นเพิ่มเติม และควรสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลงจากเพลงพื้นบ้านอีสานในดนตรีรูปแบบหรือประเภทแบบอื่น ๆ รวมถึงการบรรเลงบทประพันธ์เพลงโดยเครื่องดนตรีหรือวงดนตรีประเภทอื่น ๆ ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2566, 11 พฤษภาคม). *รายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้รับการขึ้นบัญชี*. https://ich-thailand.org/api/v1/uploads/unsorted/20230511093844_raaykaarephlngokhraach.pdf
- โคราชในอดีต. (2560, 6 มกราคม). *หมอลำโคราชในอดีต*. <https://www.facebook.com/share/1CvqqrT1fA/>.
- นวลรวี จันท์ลุน. (2548). *พัฒนาการและนาฏยลักษณะของรำไท่น จังหวัดนครราชสีมา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/nualravee.pdf
- นสพ. โคราชคนอีสาน. (2564, 27 มกราคม). *เพลงโคราช*. <https://koratdaily.com/blog.php?id=12586>.
- ประจักษ์ ไหมเจริญ, ไกรลาส จิตรกุล, และอาทิตย์ พิฆา. (2563). วิจัยสร้างสรรค์การแสดงชุด “มรดกถิ่นเสียงสำเนียงโตนโคราช”. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*, 2(2), 20-35. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/husocjr/article/view/246083>

- ประเสริฐ นิยมท้วม, ปองภพ สุกิตติวงศ์, ธนัช ขววิสุทธิกุล, และพิสิษฐ์ เอมดวง. (2567). การวิจัยสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง: พม่ากลองยาวในแนวดนตรีร่วมสมัยไทย. *วารสารมนุษยสังคมสาร (มสส.) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 22(3), 122-140.
<https://doi.org/10.14456/jhusoc.29>
- เพ็ญแข สร้อยทอง. (2566, 8 พฤษภาคม). *ต้นตระกูล แก้วหย่อง จากอีสานสู่สากลด้วยดนตรี*. <https://www.thaipower.co/people-tontrakul-kaewyong-the-power-band-2022/>.
- วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2565, 24 สิงหาคม). *รูปแบบการรำโทนโคราช*. https://media.bpi.ac.th/admin/attach/w2/f20220824110222_CeAUrapQV5.pdf
- อัครวัตร เชื่อมกลาง, และศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์. (2564). ลักษณะเพลงพื้นบ้านอีสานเพื่อการสร้างสรรค์บทเพลงวงซิมโฟนิค. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 40(4), 129-142.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/humsujournal/article/view/249412>